

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף ס"ט

גמרא. מבארת הגמרא שמה שאמרה המשנה שהמוכר את השדה מכר עמה אף את האבנים שהן לצרכה, הכוונה לאבנים שמניחים מעל התבואה שלא תעוף ברוח. ועולא ביאר שהכוונה לאבנים הסדורות לצורך גדר לשדה. ואף ששנה ר' חייא אבנים צבורות לגדר אף שאינם מסודרות בה, אומרת הגמרא שצריך לשנות בדבריו אבנים הסדורות לגדר.

ולקמן הובאה דעת רבי מאיר שאדם מוכר אף תשמישים שאינם נמכרים לדעת חכמים, ולכן אומרת הגמרא שלדעתו אם האבנים מתוקנות לצורך השדה אף שאינם נמצאות בה הם נמכרות עמה, אך לדעת חכמים רק אם האבנים בשדה הם נמכרות עמה.

ולדעת עולא שהכוונה לאבנים הסדורות בגדר, לדעת רבי מאיר אף אם הוא רק מתוקנות ומוכנות לגדר הם נמכרות עמה, ולדעת חכמים רק אם הם מסודרות בגדר זו על גב זו הם נמכרות עם השדה.

במשנה התבאר שהקנים שבכרם שהן לצרכו נמכרים עמו, וביארו בבית מדרשו של רבי ינאי שהכוונה לקנים מפוצלים שעליהם מעמידים את הגפנים, והם לצורך הכרם. שבהם לדעת חכמים הם מכורים רק אם הוא העמיד אותם בכרם, ולדעת רבי מאיר אף אם הם לא עומדים בכרם הם משופים לצורך הכרם הם מכורים עמו.

במשנה התבאר שהתבואה המחוברת לקרקע נמכרת יחד עם השדה, ומבארת הגמרא שהחידוש בדברי המשנה שאפילו אם התבואה עומדת להיקצר היא נמכרת עם השדה, ולא אומרים שהיא של המוכר כי היא כבר עומדת להיקצר.

במשנה התבאר שערובה של קנים שפחותה מבית רובע נמכרת עם השדה, ואומרת הגמרא שהחידוש בדברי המשנה שאף אם הקנים שבה גדולים הם נמכרים עם השדה.

במשנה התבאר שהשומירה שאינה עשויה בטיט נמכרת עם השדה, ואומרת הגמרא שהחידוש בדברי המשנה הוא שהיא נמכרת עמו אף אם אינה קבועה בקרקע.

במשנה התבאר שההחרוב שאינו מורכב ובתולת השקמה דהיינו עץ שקמה צעיר נמכרים עם השדה, ואומרת הגמרא שהחידוש בדברי המשנה שאף שהם גדולים הם נמכרים עם השדה.

במשנה התבאר שהמוכר את השדה לא מכר את האבנים שאינן לצרכה. ומבארת הגמרא שלדעת רבי מאיר הכוונה לאבנים שאינם מתוקנות לשדה, אך אלו שמתוקנות לשדה נמכרות עמה אף שאינם בשדה, אך לדעת חכמים אם הם אינם בשדה הם אינם נמכרות עמה.

ולדעת עולא שאמר שמדובר על אבנים הסדורות לגדר, לדעת רבי מאיר האבנים שאינם נמכרות זה אם הם אינם מתוקנות לגדר, ולדעת חכמים זגם אם הם אינם מסודרות בגדר הם אינם נמכרות עם השדה.

במשנה התבאר שהמוכר את הכרם לא מכר את הקנים שבכרם שאינן לצרכו, ומבארת הגמרא שלדעת רבי מאיר רק קנים שאינם משופים אינם נחשבים לצורך השדה ולא נמכרים עמו, אך לדעת חכמים אף קנים משופים שאינם עומדים בכרם אינם נמכרים עמו.

במשנה התבאר שהמוכר את השדה לא מכר את התבואה התלושה מן הקרקע: ואומרת הגמרא שהחידוש בדברי המשנה הוא שאף שצריך עדיין לשטוח את התבואה בקרקע היא אינה מכורה עם השדה.

במשנה התבאר שהמוכר את השדה לא מכר את ערוגת הקנים שהיא בית רובע. ואומרת הגמרא שאף שהקנים שבה קטנים ודקים אינם נמכרים עם השדה, וכפי שאמר ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן שלא רק חיצת הקנים בלבד אינה נמכרת עם השדה, אלא אפילו ערוגה קטנה של בשמים ויש לה שם בפני עצמה אינה נמכרת עם השדה. ואמר רב פפא שזה בתנאי שיש לה שם בפני עצמה כגון שקוראים לערוגה וורדא דפלניא, דהיינו ערוגת הורד של פלוני, שאז היא אינה חלק מהשדה ואינה נמכרת עמו.

במשנה התבאר שהמוכר את השדה לא מכר את השומירה העשויה בטיט: ואומרת הגמרא שהחידוש בדברי המשנה הוא שאינה מכורה אף שהיא מחוברת וקבועה בקרקע, כיון שהיא חשובה בפני עצמה ואינה חלק מהשדה.

ומביאה הגמרא שהסתפק רבי אלעזר האם מלבנות של פתחים דהיינו מסגרת לנוי שעושים סביבות הפתחים מבחוץ, (ע"פ הרע"ב בנגעים פ"ג) האם נמכרים עם הבית או לא.

ואמנם אם הם מחוברים בטיט לבית וודאי שהם נמכרים עמו, אלא שהסתפק ר' אלעזר במקרה שהם מחוברים רק ביתידות שאפשר לפרקם בקלות, ונשאר הגמרא בתיקו.

והסתפק רבי זירא במלבנות של חלונות האם בהם אומרים שהם עשויים לנוי בעלמא ולכן אינם נחשבים כחלק מהבית או שמא כיון שהם מחוברים הם כחלק מהבית, ואף בזה נשאר הגמרא בתיקו.

והסתפק רבי ירמיה במלבנות של כרעי המטה דהיינו עצים שמניחים תחת המיטה כדי שלא ירקב העץ של המיטה מהקרקע, האם הם מכורים עם המיטה או לא, ואמנם אם הם מחוברים אליה וכשמטלטלים את המיטה הם מיטלטלים וודאי שהם מכורים עמה, והסתפק רבי ירמיה במקרה שהם אינם מחוברים אל המיטה, ונשאר הגמרא בתיקו.

עמוד ב'

במשנה התבאר שהמוכר את השדה לא מכר את החרוב המורכב ולא סדן השקמה. ואמר רב יהודה בשם רב שהמקור לכך שהחרוב וסדן השקמה אינם נמכרים עם השדה, הוא מהפסוק "ויקם שדה עפרון אשר במכפלה וגו' וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבולו סביב וג' לאברהם למקנה וגו'". ורואים בפסוק שהעצים שנמכרו עם השדה הם העצים שצריכים גבול סביב השדה כדי שידעו שהם של בעל השדה, אבל עצי חרוב וסדן השקמה אינם צריכים גבול סביבם כיון שהם עצים גדולים וחשובים וידוע של מי הם, וממילא עליהם לא נאמר בפסוק שהם מכורים עם הקרקע.

ואמר רב משרשיא שמהפסוק "אשר בכל גבולו סביב" לומדים מקור מהתורה לכך שהמוכר את השדה מכר גם את העצים הנטועים על המצרים דהיינו על גבולות השדה.

אמר רב יהודה שאדם שמוכר קרקע עם עצים לחבירו, צריך לכתוב לו בשטר קנה לך את הדיקלין ותאלין והוצין וציצין דהיינו את הדקלים שבשדה ואת השתילים שבשדה, והוצין וציצין שהם מיני דקלים נוספים. ואמנם אין צריך לכתוב כדי שימכרו אלא אף אם לא כתב הם מכורים עם השדה, אלא שאם כתב זה מוסיף לשטר שאף אם יבואו בית דין ויטעו בדיון כיון שזה כתוב במפורש לא יהיה מקום לטעות.

ואומרת הגמרא שאדם שמכר לחבירו קרקע וחוץ ממנה מכר לו דקלים, אם יש למוכר דקלים נותנים לקונה ב' דקלים, חוץ מהקרקע, ואם לו על המוכר לקנות ב' דקלים ולתת אותם לקונה, ואם יש לו דקלים משועבדים עליו לפדות ב' דקלים ולתתם לקונה.

ואם אמר המוכר שהוא מוכר לו קרקע עם דקלים, אם יש בשדה דקלים היא מכורה, ואם לו יש בזה מקח טעות.

ואם אמר המוכר שהוא מוכר קרקע לדקלים, אף אם אין בה דקלים אין זה מקח טעות כי הכוונה לקרקע שניתן לנטוע בה דקלים.

ואם אדם מכר שדה לחבירו ואמר לו שהשדה מכורה לו חוץ מדקל מסויים. אם אותו הדקל הוא דקל טוב שמגדל קב פירות, אותו הדקל אינו מכור ושאר הדקלים מכורים, אך אם הדקל הוא גרוע אומרים שלא רק הוא אינו מכור אלא כל הדקלים הטובים ממנו אינם מכורים.

ואם אדם מכר לחבירו קרקע ואמר לו שהקרקע מכורה חוץ מהאילנות שבה, אם יש בה אילנות הם אינם מכורים, ואם אין בה אילנות אבל יש בה דקלים הם אינם מכורים, ואם אין בה דקלים אך יש בה גפנים הם אינם מכורים. ואם יש בה אילנות וגפנים הגפנים מכורים ורק האילנות אינם מכורים, וכמו כן אם יש בה אילנות ודקלים הדקלים מכורים אך האילנות אינם מכורים, ואם אין בה אילנות אלא רק גפנים ודקלים, הדקלים מכורים והגפנים אינם מכורים כי הם נקראים אילנות יותר מאשר הדקלים.

וביאר רב שהאילנות שאדם משייר כשהוא מוכר קרקע חוץ מהאילנות שבה הם רק את האילנות הגדולים אך את הקטנים הוא מוכר, ואילו שצריך לעלות לצמרת שלו בחבל נחשב גדול, ושאין צריך לעלות אליו בחבל נקרא קטן, ושמואל וקרנא שנקראו דייני גולה אמרו גדר אחר שאילן שכשהמחרישה עוברת עם העול הוא נכבש תחתיו נקרא קטן, ושאינו נכבש תחת העול נקרא גדול. אמנם לא נחלקו רב ושמואל אלא שרב דיבר על דקל שעולים אליו בחבל, ושמואל וקרנא דיברו על שאר אילנות שהגדר בהם הם האם הם נכבשים תחת העול.